

İNNOVASYON VE İHRACAT RAPORU

TİM TÜRKİYE
İHRACATÇILAR
MECLİSİ

*TİM tarafından hazırlanan
inovasyon ve ihracat raporundan derlenmiştir.*

*Raporun Tamamına **Buradan** Ulaşabilirsiniz.*

İnovasyon ve İhracat Raporu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) tarafından **İnovasyon ve İhracat Raporu** yayınlanmıştır. Rapor, dünyada ve Türkiye’de Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine ilişkin genel bir çerçeve sunmaktadır. Bununla birlikte, ihracatçıların Ar-Ge, inovasyon ve tasarım faaliyetlerini ticarileştirme performansını analiz etmektedir.

Raporda, Ar-Ge ve inovasyon görünümü küresel ve ulusal düzeyde sunulmuştur.

Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) tarafından yayımlanan **“Küresel İnovasyon Endeksi”** bağlamında Türkiye ve dünya genelinde Ar-Ge ve inovasyonun faaliyetlerinin genel görünümüne değinilmiştir.

2023 yılında yayımlanan Küresel İnovasyon Endeksi kapsamında 132 ülke bulunmaktadır. Ülkeler 7 ana bileşen (*kurumlar, insan kaynağı, altyapı, pazar derinliği, iş ortamı derinliği, know-how ve teknoloji çıktıları ile yaratıcı çıktıları*) üzerinden değerlendirilmekte olup endekste 7 coğrafi bölge bulunmaktadır.

Rapordan derlenen özet bilgiler aşağıda sunulmuştur:

- Endeks kapsamında coğrafi bölgelere göre en yenilikçi ilk 3 ülke Avrupa bölgesinden İsviçre, İsveç ve Birleşik Krallık olmuştur.
- **Türkiye’nin** de içerisinde bulunduğu Kuzey Afrika ve Batı Asya coğrafi bölgesinden ise İsrail, Güney Kıbrıs ve Birleşik Arap Emirlikleri en yenilikçi ilk 3 ülke olmuştur.
- Gelir seviyelerine göre en yenilikçi ilk 3 ülke yüksek gelir grubunda yer alan İsviçre, İsveç ve ABD olmuştur.
- **Türkiye**, sınıflandırma içerisinde orta-yüksek gelir seviyesinde yer almaktadır. Türkiye’nin de içinde bulunduğu bu gelir grubunda en yenilikçi ilk 3 ülke Çin, Malezya ve Bulgaristan olmuştur.

Tablo 1: Gelişim Düzeylerine Göre Ülkelerin Ar-Ge Performansları

	Yüksek Gelir Grubu	Orta-Yüksek Gelir Grubu	Orta-Düşük Gelir Grubu	Düşük Gelir Grubu
Gelişim Düzeyine Göre Beklentinin Üzerinde Performans Gösteren Ülkeler	ABD Almanya Danimarka Estonya Finlandiya Fransa Güney Kore Hollanda İsrail İsveç İsviçre Japonya Kanada	Brezilya Çin Güney Afrika Jamaika Kuzey Makedonya Moldova Tayland Ürdün	Endonezya Fas Filipinler Hindistan Moğolistan Özbekistan Pakistan Senegal Tunus Ukrayna Vietnam	Burundi Madagaskar Ruanda
Gelişim Düzeyine Paralel Performans Gösteren Ülkeler	Avustralya Avusturya Belçika Çekya Güney Kıbrıs Hırvatistan Hong Kong İspanya İtalya İzlanda Letonya Litvanya Macaristan Malta Norveç Portekiz Singapur Slovenya Şili Yeni Zelanda	Arnavutluk Bosna-Hersek Bulgaristan Ermenistan Gürcistan Kolombiya Malezya Meksika Moritus Namibya Peru Sırbistan Türkiye	İran Bangladeş Bolivya El Salvador Gana Kamboçya Kenya Kırgızistan Lübnan Mısır Nepal Nijerya Sri Lanka Tacikistan Tanzanya Yeşil Burun Adaları Zimbabve	Burkina Faso Mozambik Nijer Togo Uganda Zambiya

- 7 ana bileşen sonucu oluşturulan Endekste 2023 yılında İsviçre 67,6 puan ile 132 ülke arasından hem bulunduğu coğrafi bölgede hem de bulunduğu gelir grubu içerisinde 1. olmuştur. İsviçre'yi sırasıyla İsveç, ABD, Birleşik Krallık ve Singapur takip etmiştir.
- 2023 yılı Küresel İnovasyon Endeksi'nde ilk 50 içerisindeki 30 ülke Avrupa'da, 10 ülke Güney Doğu Asya, Doğu Asya ve Okyanusya'da ve 6 ülke ise **Türkiye**'nin de içinde bulunduğu Kuzey Afrika ve Batı Asya'da yer almaktadır.
- **Türkiye** aldığı 38,6 puanla 132 ülke arasından 39.sırada yer almıştır.
- **Türkiye** hem bulunduğu coğrafi bölgede hem de bulunduğu gelir grubu içerisinde 4. olmuştur.
- **Türkiye** 5 yıllık bir değerlendirmeye göre, sıralamada on basamak ilerlemiştir. (2019 yılında 49.sırada yer almıştır.)

Tablo 2: Küresel İnovasyon Endeksinde İlk 50 Ülke

Sıra	Ülke	Skor	Gelir Grubu Sırası	Bölgesel Sıralama	Sıra	Ülke	Skor	Gelir Grubu Sırası	Bölgesel Sıralama
1	İsviçre	67,6	1	1	26	İtalya	46,6	25	17
2	İsveç	64,2	2	2	27	Yeni Zelanda	46,6	26	7
3	ABD	63,5	3	1	28	Güney Kıbrıs	46,3	27	2
4	Birleşik Krallık	62,4	4	3	29	İspanya	45,9	28	18
5	Singapur	61,5	5	1	30	Portekiz	44,9	29	19
6	Finlandiya	61,2	6	4	31	Çekya	48,8	30	20
7	Hollanda	60,4	7	5	32	BAE	43,2	31	3
8	Almanya	58,8	8	6	33	Slovenya	42,2	32	21
9	Danimarka	58,7	9	7	34	Litvanya	42,0	33	22
10	Güney Kore	58,6	10	2	35	Macaristan	41,3	34	23
11	Fransa	56,0	11	8	36	Malezya	40,9	2	8
12	Çin	55,3	1	3	37	Letonya	39,7	35	24
13	Japonya	54,6	12	4	38	Bulgaristan	39,0	3	25
14	İsrail	54,3	13	1	39	Türkiye	38,6	4	4
15	Kanada	53,8	14	2	40	Hindistan	38,1	1	1
16	Estonya	53,4	15	9	41	Polonya	37,7	35	26
17	Hong Kong	53,3	16	5	42	Yunanistan	37,5	37	27
18	Avusturya	53,2	17	10	43	Tayland	37,1	5	9
19	Norveç	50,7	18	11	44	Hırvatistan	37,1	38	28
20	İzlanda	50,7	19	12	45	Slovakya	36,2	39	29
21	Lüksemburg	50,6	20	13	46	Vietnam	36,0	2	10
22	İrlanda	50,4	21	14	47	Romanya	34,7	40	30
23	Belçika	59,9	22	15	48	S. Arabistan	34,5	41	5
24	Avustralya	49,7	23	6	49	Brezilya	33,6	6	1
25	Malta	49,1	24	16	50	Katar	33,4	42	6

Kaynak: Global Innovation Index 2023

■ Yüksek Gelir	■ Avrupa	■ Güney Doğu Asya, Doğu Asya ve Okyanusya
■ Orta Yüksek Gelir	■ Kuzey Amerika	■ Kuzey Afrika ve Batı Asya
■ Orta Düşük Gelir	■ Latin Amerika ve Karayipler	■ Orta ve Doğu Asya

- **Türkiye’de** Ar-Ge faaliyetleri temel olarak Ar-Ge ve tasarım merkezleri üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda rapora göre, 2023 yılı itibarıyla **Türkiye’de** toplam 1.294 Ar-Ge ve 325 tasarım merkezi bulunmaktadır.
- Ar-Ge merkezlerinde 79.826, tasarım merkezlerinde ise 7.850 personel istihdam edilmektedir.
- **Türkiye’deki** Ar-Ge merkezlerinde 58.924 proje tamamlanmış ve 14.936 proje devam etmektedir. Ar-Ge merkezlerinin faaliyetleri sonucunda toplam 35.636 patent alınmıştır.
- Tasarım merkezlerinde ise 11.454 proje tamamlanmış ve 2.368 proje devam etmektedir. Tasarım merkezlerinde gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda 724 patent alınmıştır.
- Raporda, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’ndan alınan bilgilere göre Ar-Ge merkezlerinin illere göre dağılımına bakılacak olursa, en çok merkez %32 oranında İstanbul’dadır. Ankara’da %11, Kocaeli ve Bursa’da %10, İzmir’de %8 Tekirdağ’da ise %4 oranında merkez bulunmaktadır. Toplam Ar-Ge merkezlerini %24’lük oranı ise diğer illerde yer almaktadır.

- **Türkiye'nin** Küresel İnovasyon Endeksi'ni oluşturan 28 parametreden 13'ünde sıralaması bir önceki yıla göre gerileme göstermiştir. 4'ünde sıralaması sabit kalmış ve 11'inde ise sıralaması yükselmiştir.

Tablo 3: Küresel İnovasyon Endeksi Parametrelerinde Türkiye Sıralaması (2013 – 2023)

Göstergeler	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Kurumlar	89	92	84	82	95	96	85	94	93	101	105
Politik Çevre	90	98	88	88	95	102	69	77	75	81	85
Kural Koyucu Çevre	104	104	101	96	97	97	102	108	109	109	110
Ticari Çevre	72	76	67	74	95	97	82	91	91	92	107
2. İnsan Kaynağı & Araştırma	76	54	50	43	43	49	46	42	26	41	41
Eğitim Düzeyi	102	78	58	57	72	82	73	7	6	66	67
Yükseköğrenim Düzeyi	78	62	57	49	48	49	43	91	24	56	56
Ar-Ge	43	42	40	38	38	36	39	40	38	36	37
3. Altyapı	73	75	63	62	68	52	41	54	48	48	50
Bilgi ve Haberleşme Teknolojileri	80	83	63	63	67	65	49	49	47	38	39
Genel Altyapı	59	63	59	60	76	33	38	57	42	41	34
Ekolojik Sürdürülebilirlik	64	56	57	66	59	54	52	55	54	61	77
4. Pazar Derinliği	60	63	58	46	57	55	52	28	49	37	36
Kredi	108	111	104	91	89	95	66	66	68	39	39
Yatırım	44	55	51	56	72	77	87	44	105	61	56
Ticaret, Rekabet ve Pazar Ölçeği	13	8	18	12	14	9	15	7	10	11	11
5. İş Ortamı Derinliği	108	110	117	86	75	72	71	57	46	47	46
Bilgi Çalışanları	81	85	85	83	77	71	72	59	49	52	48
İnovasyon Bağlantıları	111	102	110	93	96	102	97	91	79	75	81
Bilgi Masnetme Düzeyi	115	118	127	72	65	57	57	48	36	44	39
6. Know-How ve Teknoloji Çıktıları	49	48	60	45	46	52	59	57	50	47	44
Bilgi Üretimi	40	32	36	35	33	41	38	40	37	37	36
Bilgi Etkisi	29	64	83	53	47	53	57	42	38	39	23
Bilgi Nüfuz Düzeyi	109	99	108	81	85	90	112	96	73	67	64
7. Yaratıcı Çıktılar	69	40	37	31	31	39	40	50	35	15	27
Gayrimaddi Varlıklar	87	18	17	5	6	11	20	31	18	4	5
Yaratıcı Ürünler ve Hizmetler	50	50	52	63	56	60	60	60	61	72	61
Online Yaratıcılık	56	51	59	62	53	56	55	69	50	48	53

Kaynak: Global Innovation Index

- Rapora göre, **Türkiye'nin** Ar-Ge harcamalarının GSYH içerisindeki payı ise yıldan yıla artma eğilimi göstermektedir.
- 2013 yılında GSYH içerisinde %0,81 paya sahip olan Ar-Ge harcamaları 2022 yılında %1,32 seviyelerine kadar ulaşmıştır.
- İmalat sanayinde Ar-Ge harcamaları ise teknoloji düzeylerine göre farklılık göstermekte olup en yüksek Ar-Ge harcamasının yüksek teknoloji ürünü imalatında gerçekleştiği görülmektedir.

- Teknoloji seviyesi azaldıkça yapılan harcama oranı da azalmaktadır.
- 2022 verileri incelendiğinde imalat sanayinde Ar-Ge harcamalarının %49,1 ile yüksek teknoloji grubunda, %37,3 ile orta-yüksek teknoloji grubunda, %9,4 oranında orta-düşük teknoloji grubunda ve %4,3 ile düşük teknoloji grubunda gerçekleştirildiği görülmektedir.
- Raporda, **Türkiye'nin** Ar- Ge hedefleri ise 2023 yılında yayımlanan 12.Kalkınma Planı kapsamında şu şekilde belirtilmiştir;
 - Ar-Ge harcamalarının GSYH içerisindeki payının 2028 yılında %2,05 seviyelerine kadar yükselmesi hedeflenmiştir.
 - Ar-Ge harcamalarında özel sektörün payının %67 ve Ar-Ge personeli sayısının 440.000 seviyelerine kadar yükselmesi hedeflenmektedir.